

D ů v o d y:

Dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s. není opodstatněn. Dle § 565, odstavec druhý, c. ř. s. musí sdělení učiněné stranou vypovídající odpůrci za účelem výpovědi vždy obsahovati náležitosti § 562, odstavec první a druhý c. ř. s. Aby takováto mimosoudní výpověď nabyla účinku výpovědi soudní, jest potřebí též podmínek uvedených v odstavci třetím § 565 c. ř. s. Názor dovolatelky, že se předpoklady §u 562, odstavec první a druhý, c. ř. s. nevyžadují pro platnost mimosoudní výpovědi, nýbrž jen pro její vykonatelnost nemá v zákoně podkladu. Z porovnání odstavce druhého a třetího § 565 c. ř. s. plyne naopak, že pro platnost výpovědi jest vždy potřebí náležitostí § 562, odstavec první a druhý c. ř. s., pro vykonatelnost její mimo to též podmínek v odstavci třetím § 565 c. ř. s. uvedených. Dovolatelka uvádí, že okolnost, kdy pacht skončiti má, je samozřejmá a že obě strany souhlasně věděly, že pacht má skončiti koncem letošního (1919) hospodářského roku. Okolnost tato zjištěna není. Avšak takovéto označení konce pachtu, i kdyby je byly strany na zřeteli měly, bylo by samo o sobě již dosti neurčité a nevyhovovalo by ustanovení § 562, odstavec první c. ř. s., které žádá udání určité doby (Zeitpunkt), kdy smlouva končiti má. Byť i tedy se za to mělo, že předmět výpovědi pachtu jest nesporný, nelze to říci o lhůtě, ve které pachtovní smlouva výpovědí má skončiti. Náhled dovolatelky, že musí býti námitky podány proti každé mimosoudní výpovědi, nemá v § 566 c. ř. s. opory, neboť tento § nařizuje podání námitek jen tomu, proti němuž podána byla taková mimosoudní výpověď, jak ji předpisuje § 565 c. ř. s. Takovou však výpověď, proti níž dovolatelka námitky podala, není.

Čís. 359.

Uveřejnění vládního nařízení v denním tisku nenahrazuje předepsaného uveřejnění ve sbírce zákonů a nařízení.

Řádně neuveřejněný pokyn zemské politické správy na okresní politické správy nemá závaznosti na venek, byť i byl vydán na základě vládního nařízení.

(Rozh. ze dne 7. ledna 1920, Rv II 285/19.)

Jan S. koupil dne 3. října 1918 od cukrovarní akciové společnosti 2000 kg kaprů kilogram po 7 K 80 h, načež dne 28. října 1918 ryby z rybníka odebral. Z nařízení okresního hejtmanství ve Znojmě a z nařízení obce Znojma musel na Vánoce 1918 prodati 1276 kg kaprů po 3 K to jest za cenu, jak byla stanovena výnosem moravského místodržitelství ze dne 17. prosince 1918, čís. 45.898 A/2. Jan S. domáhá se žalobou na zmíněné společnosti náhrady, již utrpěl rozdílem cen (7 K 80 h — 3 K = 4 K 80 h za 1 kg). Soud první stolice žalobě vyhověl. D ů v o d y: Především dlužno řešiti otázku, zda výnos místodržitelství ze dne 17. prosince 1918, čís. 45.898 A/2 má platnost zákona a zda jest směrodatným pro soukromoprávní poměry. Vzhledem k mimořádným poměrům, válkou přivoděným, byla na základě § 14 st. zákl. zákona vydána nařízení, jimiž

byla vláda zmocněna, by provedla potřebná opatření na poli hospodářském. Jde tu o zákon ze dne 24. července 1917, čís. 307 ř. zák., jenž dosud platí, a na základě jehož byla pak vydána celá řada nařízení, mezi nimi též nařízení ze dne 11. června 1916, čís. 176 ř. zák. a ze dne 26. května 1917, čís. 235 ř. zák., jimiž byla právní jednání, proti nařízením těm směřující, prohlášena nicotnými. Na základě zmíněného zákona bylo vydáno též nařízení ze dne 4. září 1918, čís. 326 ř. zák., jehož § 5 zmocňuje zemskou politickou správu, by pro svůj obvod nebo části jeho stanovila maximální ceny nižší, než jak jsou dosud stanoveny. Nelze o tom pochybovati, že takový výnos zemské politické správy má moc zákona, ježto spočívá na zákonném podkladě, a zmocnění, by byl vydán, bylo uděleno úřadu zákonem. Moc takovou dlužno přiznati i výnosu místodržitelství ze dne 17. prosince 1918, čís. 45.898 A/2, ježto byl vydán na základě zákona ze dne 24. července 1917, čís. 307 ř. zák., pokud se týče ze dne 22. listopadu 1918, čís. 41 sb. z. a n. K další otázce, zda se výnos ten vztahuje na dřívější již provedené kupy, jest potakati. Tendence zákona ze dne 24. července 1917, čís. 307 ř. zák. pokud se týče nařízení ze dne 22. listopadu 1918, čís. 41 sb. z. a n. směřuje k tomu, by vláda byla vzhledem k mimořádným poměrům zmocněna opatřiti, čeho třeba ku přiměřenému zásobování. Zmocnění toto dlužno proto vykládati extensivně, ježto jinak by opatření pozbyla na účinnosti. Důsledkem toho byl nařízením ze dne 25. května 1917, čís. 235 ř. zák. prohlášen kup úrody na stojato zakázaným a smlouvy o něm neplatnými, dále byla prohlášena nicotnými právní jednání o obilí a polních plodinách, jež byla uzavřena před zabavením (§ 1 a 2 cit. nař.). Nelze tudíž o tom pochybovati, že příkaz stanovený zmíněným nařízením zemské správy, by prodatelé vrátili rozdíl mezi cenou prodejní a cenou nejvyšší, jak výnosem tím byla stanovena, jest právně závazným. Odvolací soud nevyhověl odvolání. Důvody: V době, kdy smlouva trhová byla uzavřena pokud se týče ryby byly odebrány, platilo ještě nařízení rakouského úřadu pro výživu lidu ze dne 4. září 1918, čís. 326 ř. zák., dle něhož byla stanovena pro majitele rybníků nejvyšší cena 780 K za 1 q od rybníka. Toto nařízení, jakož i ostatní nařízení ohledně sladkovodních ryb byla ponechána v platnosti nařízením ze dne 22. listopadu 1918, čís. 41 sb. z. a n.; pouze nejvyšší cena určena 300 K za 1 q kaprů od rybníka. Na toto nařízení odvolává se výnos moravské zemské správy politické ze dne 12. prosince 1918, čís. 45.898 A/2, v němž jmenovitě se nařizuje, by vrácen byl přeplatek, jenž spočívá v rozdílu dříve platných cen, jak je platili obchodníci s rybami, s nynější nejvyšší cenou. Vzhledem k tomu, že nařízení ze dne 22. listopadu 1918, čís. 41 sb. z. a n. ponechalo výslovně v platnosti nařízení rakouského úřadu pro výživu ze dne 4. září 1918, čís. 326 ř. zák. a že toto se opírá o zákon ze dne 24. července 1917, čís. 307 ř. zák., nelze pochybovati o tom, že cit. výnos moravské zemské správy politické ze dne 12. prosince 1918, čís. 45.898 A/2 spočívá na podkladě zákonném, nanejmeně na zmocňovacím zákoně ze dne 24. července 1917, čís. 307 ř. zák. Dle čl. 7 st. zákl. zák. o moci soudcovské ze dne 21. prosince 1867, č. 144 ř. zák. nepřísluší soudům, by zkoumaly platnost řádně vyhlášených zákonů, mají však v pořadí stolic rozhodovati o platnosti nařízení. Nelze tudíž na vládní nařízení vztahovati předpis § 12 obč. zák., dle něhož »opatření vydaná v jednotlivých případech nepůsobí jako zákon«.

Občanský zákoník pochází z doby předústavní. Tehdáž byla nařízení a opatření, vydaná vládou, ať již se jmenovala nařízeními, patenty, dekrety atd. pro soudce bez dalšího závazna, byla platným právem. Měl tudíž § 12 obč. zák. vzhledem k tomu, že se v něm klade právní závaznost soudcovských rozhodnutí (viz marg. rubriku) protívou k zákonu, na myslí slovem »opatření« (Verfügungen) pouze s o u d c o v s k á opatření (výnosy), jež právě tak jako soudcovské rozsudky jsou v tom kterém případě závazny pouze vůči stranám, na rozdíl od všeobecné závaznosti zákonů. Jest tudíž poukaz stěžovatelky na § 12 obč. zák. neodůvodněn. V nynější ústavní době mohou býti vládní nařízení zajisté všeobecně závazna, ba mohou míti platnost zákona, byla-li vydána na základě zvláštního zákonného zmocnění a v rámci tohoto zmocnění. Zmocňovacím zákonem ze dne 24. července 1917, čís. 307 ř. zák., na němž se výnos zemské politické správy zakládá, byla, jak nahoře bylo doličeno, vláda zmocněna, by po dobu mimořádných, válkou vyvolaných poměrů nařízením vydávala potřebná opatření ku podpoře a znovuzřízení hospodářského života, k zamezení hospodářských škod a k zásobování obyvatelstva potravinami a jinými předměty potřeby. Takovým opatřením bylo zajisté nařízení československého úřadu pro výživu ze dne 22. listopadu 1918, čís. 41 sb. z. a n., jímž byl zakázán vývoz sladkovodních ryb a jímž byly značně sníženy maximální ceny, jež snížiti byly zemské politické správy výslovně zmocněny již ustanovením § 5 nařízení rakouského úřadu pro výživu ze dne 4. září 1918, čís. 326 ř. zák. Než obě tato opatření nestačila »k zamezení hospodářských škod a k zásobování obyvatelstva potravinami«, poněvadž zkušenosti z doby válečné opravňovaly obavu, že, jakmile budou ceny sníženy, ihned ryby z trhu zmizí. Aby se tomu předešlo, bylo příkazem nutnosti, by škodu, jež vznikne obchodníkům, nakoupivším ryby ještě za staré ceny, nenesli pouze tito, nýbrž by schodek nesli také výrobci. Opatření toto bylo tím více odůvodněno, ježto obchodníci měli přijíti nejen o odměnu za práci, nýbrž i o největší část velmi značných hotových výloh, kdežto výrobci docílili vysokých cen bez svého přičinění pouze následkem příznivé válečné konjunktury. Opatření, o něž tu jde, bylo nezbytným, by byly zamezeny hospodářské škody a umožněno zásobování obyvatelstva, těžce ohroženého nedostatkem potravin, bylo tudíž vydáno v rámci zákonného zmocnění, jako norma všeobecně závazná. Nelze pochybovati o tom, že nařízení to jako výjimečné zákonné opatření (lex specialis) deroguje všeobecným zákonným předpisům a bylo již prvním soudem správně zdůrazněno, že jiná nařízení, vydaná na základě téhož zmocňovacího zákona ze dne 24. července 1917, čís. 307 ř. zák. o mnoho hlouběji zasahují do hospodářského života, prohlašujíce v jednotlivých případech již uzavřená právní jednání nicotnými a neplatnými. V případě, o něž tu jde, nebyla však dotčena zmíněným opatřením moravského místodržitelství kupní smlouva uzavřená dne 3. října 1918, smlouva ta jest platnou, pouze výrobce jest povinen, by přispěl obchodníku rybami k náhradě škody tím, že mu vrátí část kupní ceny, jež převyšuje ceny nyní platné.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání žalované a žalobu zamítl.

D ů v o d y:

Nesprávné právní posouzení věci shledává dovolání v tom, že rozsudek zabývá se pouze otázkou formální platnosti výnosu mor. místodržitelství ze dne 2. prosince 1918 čís. 45.898 A/2, přiznal mu proti předpisu § 5 obč. zák., stanovícimu, že zákony nepůsobí zpět a nemají na práva před tím nabytá žádného vlivu, platnost zákona. Dle zákona ze dne 28. října 1918, čís. 11 sb. z. a n. zůstaly v platnosti veškeré dosavadní zákony zemské i říšské jakož i nařízení, tedy i základní zákon státní ze dne 28. prosince 1867 čís. 145 ř. zák. o vykonávání vládní a výkonné moci, jenž stanoví v čl. 11, že úřady státní jsou v mezích úřední své působnosti oprávněny vydávati na podkladě zákonů nařízení, udíleti rozkazy a zjednávati jim platnosti po případě i moci. Ježto pak soudům přísluší dle čl. 7 základního zákona státního o moci soudcovské zkoumati platnost nařízení takto vydaných, jest jim při zkoumání tom vzhledem k uvedenému předpisu zákona ze dne 28. prosince 1867 čís. 145 ř. zák. a podle předpisu § 2 obč. zák. přihlížeti k tomu, byla-li vydána povolaným úřadem státním, nejsou-li v odporu s některým z platných zákonů a byla-li řádně vyhlášena. Je tedy povinností soudů zkoumati platnost vládních nařízení nejen po stránce materiální, nýbrž i formální. Výnos mor. místodržitelství ze dne 22. listopadu 1918 čís. 45.898 A/2 těmto podmínkám nevyhovuje. Výnos ten vydán byl, jak vyplývá z dopisu téhož místodržitelství ze dne 10. května 1919, čís. 10.472 A/2 jako p o k y n okresním politickým správám na základě výnosu ministerstva pro zásobování lidu ze dne 11. prosince 1918, čís. 2409 a vyhlášky téhož ministerstva ze dne 3. prosince 1918. Již z okolnosti, že výnos ten označuje úřad, jej vydavší, pouze jako pokyn, daný podřízeným politickým správám, dokazuje zřejmě, že dlužno jej posuzovati pouze jako vnitřní úřední rozkaz podřízeným úřadům, který pro veřejnost ani určen nebyl a tedy ani všeobecné platnosti nabýti nemohl. Aby vládní nařízení, byť i jinak vyhovovalo předpisům čl. 11 zákona ze dne 28. prosince 1867, čís. 145 ř. zák. nabýti mohlo moci zákona, je dle § 2 obč. zák. třeba, by bylo ř á d n ě, t. j. způsobem platnými zákony předepsaným vyhlášeno. Vyhlášení vládních nařízení děje se dle předpisu patentu ze dne 27. prosince 1852, čís. 260 ř. zák. a nařízení ze dne 17. února 1863, čís. 19 ř. zák. v zákonících říšských nebo zemských, nyní ve sbírce zákonů a nařízení státu československého, podle toho, byla-li vydána na základě zákonů říšských nebo zemských. Výnos moravského místodržitelství, o němž jde, tímto způsobem vyhlášen nebyl a tedy moci zákona nabýti nemohl a také nenabyl. Tento nedostatek nemůže odčiniti ani ta okolnost, že byl vydán na rozkaz ministerstva pro zásobování lidu ze dne 11. prosince 1918, čís. 2409, vydaný na základě vyhlášky téhož ministerstva ze dne 3. prosince 1918, jež uveřejněna byla v denním tisku, ježto uveřejňování vládních opatření v denním tisku nemůže nahraditi zákonem předepsaného uveřejňování v zákonících říšském nebo zemském. K této vadě dlužno přihlížeti vzhledem ku předpisu § 2 obč. zák. z moci úřední a není proto na závadu, že vůbec uplatňována nebyla. Zmíněný výnos moravského místodržitelství vykonává však proti předpisu § 5 obč. zák. rušivý vliv na jednání stran, předsevzatá před jeho vydáním a dotýká se materiálních práv jejich, nabytých rovněž před jeho vydáním a proto i z toho důvodu

nelze mu přiznati moci zákona. Je nesporno, že žalobce koupil dne 3. října 1918 od žalované 2000 kg ryb z hráze za 7 K 80 h za 1 kg a že ryby ty dne 28. října 1918 od ní také přijal. Poněvadž tato kupní cena odpovídala maximálním cenám dle nařízení vyživovacího úřadu ze dne 4. září 1918, čís. 326 ř. zák. tehdy platným, uzavřena byla mezi stranami platná kupní smlouva, ze které žalobce nabyl práva na odevzdání koupených ryb, žalovaná pak na zaplacení kupní ceny smluvené. Tato smlouva byla také oběma stranami splněna, ježto žalovaná žalobci koupené jím ryby odevzdala a on jí zase kupní cenu vyplatil. Nabyt tedy žalobce vlastnictví ku koupeným rybám, žalovaná pak stala se vlastnící kupní ceny, nabyt tedy práva ve smyslu § 5 obč. zák. Tohoto práva žalované dotýká se citovaný výnos moravského místodržitelství tím způsobem, že mění pokud se týče snižuje smluvenou cenu kupní a nutí žalovanou k částečnému vrácení jí žalobci jako kupci, ač k takovému opatření není žádného zákonného důvodu, což je zřejmým porušením zásady stanovené § 5 obč. zák. a přičítá se i předpisům zákona ze dne 24. července 1917, čís. 307 ř. zák., který zmocňuje vládu pouze ku vydání opatření, jichž třeba ku znovuzbudování hospodářského života, k odvrácení hospodářských škod a ku zajištění obyvatelstva potravinami, ježto meze tohoto zmocnění zřejmě překračuje. Ostatně kdyby i zmíněný výnos mor. místodržitelství bylo pokládati za předpis všeobecně závazný, nemohl by žalobce jako cizinec z něho odvozovati pro sebe žádných důsledků, poněvadž byl určen pouze ku hájení zájmů obyvatelů státu československého.

Čís. 360.

Urážka na cti spoluzaměstnance, najmě pak nadřízeného spoluzaměstnance jiným zaměstnancem jest důležitým důvodem, pro který může zaměstnavatel provinivšího se zaměstnance ihned za služeb propustiti. Práva toho nepozbude tím, že na cti uražený spoluzaměstnanec zaměstnanci urážku prominul.

Krádež na zaměstnavateli lze uplatňovati jako důvod okamžitého propuštění zaměstnance i tehda, když zaměstnavatel po čas trestního řízení zaměstnance ve službách podržel a k řízení trestnímu se nepřipojil.

(Rozh. ze dne 7. ledna 1920, Rv II 300/19.)

Cyril P. byl zaměstnán jako pacholek ve dvoře cukrovarské společnosti. V březnu a dubnu 1919 spáchal na zaměstnavatelce krádeže uhlí, pro něž byl právoplatným rozsudkem okresního soudu ze dne 4. června 1919 odsouzen. Kromě toho obvinil dne 5. května 1919 veřejně a před více lidmi hospodáře ve dvoře zaměstnavatelky Jana K-a, že ukradl velko-
statku jetelové semínko, slámu a hrách a že šantročí s potahy, dává je za špendáže. Pro tyto výroky vznesl na něho Jan K. obžalobu pro urážku na cti a v řízení, jež na základě jejím bylo provedeno, se prokázalo, že výroky Cyrila P-a nespočívaly na pravdě; obžalovaný pak u soudu obvinění toho litoval, Jana K-a odprosil a dal mu zadostiučinění, načež mu tento prominul. Současně vyřízena byla smírem obžaloba Cyrila P-a na Jana K-a pro urážku na cti, jíž prý se Jan K. dopustil téhož 5. května 1919, nařknuv Cyrila P-a z krádeže cukru a uživ proti němu nadávek. Na zá-